

Tjek din bæredygtighed

Det er nu muligt at få et mål af bæredygtighed for flere produktionsvirksomheder, det gælder både frilandsgrønsager, frugt og bær samt nogle planteskoler

Julie Schou Christiansen,
HortiAdvice, juch@hortiadvic.dk

Bæredygtighed ligger højt - næsten højest - på dagsordenen for alle brancher, politisk og hos forbrugeren - måske lige med undtagelse af corona-krisen. Bæredygtighed handler om, at for eksempel produktionen skal ske på en sådan måde, at dine børn og børnebørn også får en god verden at leve i. Det handler ikke blot om CO₂ og energi. FN har defineret bæredygtig udvikling med 17 verdensmål.

Mål din bæredygtighed

RISE er et værktøj til vurdering af bæredygtighed i jordbruget. Oprindeligt er det udviklet til landbrug, men har nu fået en brush up med henblik på gartnerierhvervet. RISE bygger på et fagligt dokumenteret vidensgrundlag, hvilket betyder, at ny dokumenteret viden implementeres i værktøjet.

Det abstrakte begreb 'bæredygtighed' bliver langt mere konkret, når det defineres via FN's verdensmål. I RISE-analysen arbejdes med følgende temaer:

- Jord • Næringsstoffer
- Vand • Energi og klima
- Biodiversitet • Arbejdsforhold
- Livskvalitet • Økonomi
- Driftsledelse

Det kan synes som mange temaer. Men det er en stor styrke, at RISE indeholder så mange forskellige temaer. Når man arbejder med et komplekst begreb som bæredygtighed, vil temaerne oftest have indflydelse på hinanden, og ved at have alle temaerne med i analysen medtænkes samspillet mellem faktorerne. Et eksempel på et samspil mellem faktorer kunne være, at der investeres i maskiner som forbedrer arbejdsmiljøet, det vil sige, det tæller negativt på økonomi, men positivt på arbejdsforhold. Tilsvarende vil udtagning af marginale arealer reducere dyrkningsarealet, men give bonus på biodiversiteten.

Bæredygtighedsmåling i gartneri

Der er i år blevet foretaget vurdering af RISE værktøjet set gennem gartnerierhvervets briller, og det har resulteret i dialog om udbedringer af analysen. Målet er, at gartnerier kan arbejde med bæredygtighed i deres virksomhed. Konklusionen er, at RISE er det bedste bæredygtighedsværktøj inden for jordbrug på markedet på nuværende tidspunkt. Via projektet 'Bæredygtigt gartneri' støttet af Promilleafgiftsfonden for frugtavlen og gartneribrugets kultur-data og planteværn oprettet og op-

dateret for gartneriområdet, tilsvarende er gødningerne på vej. Der har dog vist sig at være en udfordring ved nogle af de foreslåede ændringer af RISE. For eksempel bliver det i første omgang ikke muligt at implementere væksthuse- og containerproduktion i værktøjet, da det vil kræve større ændringer i programmet. Disse produktioner adskiller sig meget fra landbrug, som RISE oprindeligt er udviklet til, for eksempel når det gælder dyrkningsmedie, gødskning, recirkulering og energioptimering. Tilsvarende er pakkeri ikke med i RISE analysen, men dette vil blive håndteret af den faglige RISE-konsulent, der udfører analysen. Der har også været forslag om udvidelse af området affaldshåndtering i RISE. Området har mange faldgruber, men det vil der blive arbejdet videre med i udviklingen af RISE.

Kan bruges i markedsføring

Gennemgangen af RISE gav foruden et indgående kendskab til værktøjet også mulighed for input til forbedringer. Der blev specielt peget på markedsføringsværdien for avlerne. Der er arbejdet med konkrete forslag til forbedringer, så avlerne får mulighed for at bruge RISE i egen markedsføring. Dette arbejder Seges, som står for RISE i Danmark, videre med. Vurderingen af RISE har vist, at det er det bedste værktøj til vurdering af bæredygtighed for produktion af frilandsgrønsager, frugt og bær samt planteskoler uden containerplads, og der vil fortsat blive arbejdet videre med udvikling og forbedring af programmet. ■

Projektet er støttet af Promilleafgiftsfonden for frugtavlen og gartneribrugets.

FN's verdensmålene for bæredygtig udvikling udgør 17 konkrete mål og 169 delmål, som alle FN's 193 medlemslande har forpligtet sig til.

Kort om RISE

Et redskab til at arbejde med bæredygtighed på bedriften. Med en RISE-analyse får du målt graden af bæredygtighed på din bedrift og konkrete forslag til, hvordan du kan styrke den. Analysen kan også være med til at katalysere nytænkning på bedriften. Producenter af frilandsgrønsager, frugt og bær samt planteskoler uden containerplads kan få udført en bæredygtighedsanalyse med RISE.